

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі

ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ

**ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР
МЕН АПАТТАР МЕДИЦИНАСЫ**

мамандығы

Астана 2010

АЛҒЫ СӨЗ

1 Медицина білімі және ғылымының инновациялық технологиялар Республикалық орталығы **ӘЗІРЛЕГЕН ЖӘНЕ ҰСЫНҒАН.**

2 АЛҒАШ РЕТ ЕНГІЗІЛДІ.

3 ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ 2009 ж. қосымша білім беру стандартына сәйкес «Төтенше жағдайлар мен апаттар медицинасы» мамандығы бойынша әзірленген.

4 ҮЛГІЛІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2010 жылғы 23 қарашадағы № 916 бұйрығымен бекітілген.

7 Список рекомендуемой литературы*

1. Медицина катастроф. И.И. Сахно, В.И. Сахно.
2. Неотложные состояния, диагностика и лечение. Е.И. Чазов.
3. Handbook «Public health and emergency management” WHO Regional Office for Europe.
4. Environmental Health. WHO Guidelines.
5. Пособие в помощь слушателям Республиканских курсов повышения квалификации руководящего состава в области ЧС и ГО, – Алматы, 2008.

6	Участие в разработке программы по стандартизированной подготовке медицинского и парамедицинского персонала для работы в условиях чрезвычайных ситуаций.
7	Составление программ питания при различных чрезвычайных ситуациях.
8	Проведение дозиметрического контроля.
9	Проведение индивидуальной дозиметрии.
10	Проведение радиационного контроля воды, продуктов, фуража.
11	Проведение химического контроля на зараженность сильно действующими ядовитыми веществами воздуха, воды, продовольствия.
12	Проведение медицинской сортировки.
13	Надевание противогаза (ватно-марлевой повязки, респиратора) на пораженного.
14	Проведение дегазации.
15	Проведение дезактивации.

5 Методы обучения и преподавания

- **Лекции:** обзорные, проблемные.
- **Семинары и практические занятия:** работа в малых группах, дискуссии, презентации, обратная связь, организация научно-практических конференций, работа в подразделениях службы медицины катастроф, участие в работе приемных отделений больниц, реанимационных палатах.
- **Самостоятельная работа слушателя (СРС):** работа в различных подразделениях лечебно-профилактических организаций, в центре медицины катастроф, работа с учебно-научной литературой и контрольно-измерительными средствами, закрепление навыков в учебно-клиническом центре на фантомах и муляжах.

6 Клиническая база

Приемный покой стационаров, станции скорой неотложной помощи, центры медицины катастроф, отделения анестезиологии и реанимации стационаров.

МАЗМҰНЫ

1. Түсіндірме жазба	6
2. Пән сағаттарының бөлінуі	10
3. Қайта даярлау пәнінің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны	10
4. Біліктілікті арттыру пәнінің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны	19
5. Оқу және оқыту әдістері	24
6. Клиникалық база	24
7. Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі	25

Бұл үлгілік оқу бағдарламасын Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің рұқсатынсыз көбейтуге және таратуға болмайды.

1 Түсіндірме жазба

Кіріспе:

Төтенше жағдайлардың негізгі бір сипаттамасы зақымданған жәбірленушілердің көптеп бірден түсуі, солардың көбісі кідіріссіз медициналық жәрдемді керек етеді.

Қазақстан территориясында ауыр медициналық-санитариялық шығындарға әкеп соқтыратын табиғи және техногенді апаттар кешені бар. Төтенше жағдайларда халықты медициналық-санитариялық қамтамасыз ету бойынша, соның ішінде емдік-көшіру, санитариялық-індетке қарсы және басқа да іс-шаралардың жұмыс көлемі төтенше жағдайлардың нақты нәтижелерімен анықталынады: зақымданғандарды медициналық көшіру кезеңіне түскендердің санына және олардың жағдайына, дәрігерлердің біліктілігі мен санына, ТЖ ауданындағы зақымданғандарды және емдеу-профилактикалық мекемелерді көшіруге арналған жабдықтарға, олардың жабдықтау жағдайларына, медициналық мүліктер қорына байланысты.

Төтенше жағдайлар туындаған жағдайларда денсаулық сақтау ұйымы медициналық қызметкерлерінің қала мен өңір деңгейінде ғана емес сонымен қатар ұйымның өзінде де дайындығы маңызды рөл атқарады.

ҚАЙТА ДАЯРЛАУ

Пәннің мақсаты: «төтенше жағдайлар мен апаттар медицинасы» мамандығы бойынша дәрігерлерді қайта даярлау.

Пәннің міндеттері:

- физикалық, психологиялық, әлеуметтік және мәдени факторларды ескере отырып халыққа білікті және тиімді медициналық жәрдем көрсете білуге үйрету;
- халыққа медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыруға және жүзеге асыруға менеджмент принциптерін қабылдауға үйрету;
- командадағы жұмыста өз дағдысын және озаттық сапалығын бекіту;
- емделушілермен, халықпен және әріптестерімен өзара қарым-қатынас кезінде медициналық этикаларды сақтай отырып соған сәйкес коммуникативтік дағдылармен машықтану;
- өзінің кәсіби қызметінде медицинаның ғылыми жетістіктерін қолдана отырып қазіргі ұйымдық, емдеу-диагностикалық технологияларды енгізуге дағдылану.

Білім берудің түпкілікті нәтижелері

Тыңдарман:

- Қазақстан Республикасында апат медицинасы қызметін ұйымдастырудың негізгі принциптерін, оның құрылымын (республикалық және территориялық апат медицинасының орталықтары, құрылымдар);
- азаматтық қорғаныс медицинасы қызметінің ұйымдық құрылымын;
- апат медицинасы қызметінің басқа қызметтермен (министрлік пен ведомстволардың медициналық қызметтерімен) өзара әрекетін ұйымдастыру принциптерін;

	в кризисной ситуации	сектора здравоохранения в информировании общественности в условиях чрезвычайной ситуации. Отношения со средствами массовой информации.
17	Продовольствие и питание в условиях кризиса	Последствия различных видов катастроф для пищевой цепи. Различные виды нарушений питания и программ питания. Безопасность продовольствия и его распределение. Роль сектора здравоохранения, выявление проблем в республике.
18	Временные поселения при чрезвычайных ситуациях	Выбор места, минимально необходимые объемы (во-да, канализация, продовольствие, укрытие, электроэнергия, связь). Организация временного поселения и роли и обязанности различных министерств, вовлечение местного населения. Выявление проблем в республике, заслуживающих дальнейшего внимания.
19	Готовность больничных учреждений к условиям, где имеются массовые человеческие жертвы -1	План реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций (The Gob Action Sheets). Резервные планы больничного учреждения. Объединение больничных учреждений в сеть. Обеспечение бесперебойности основных услуг. Анализ уязвимости больничного учреждения.
20	Готовность больничных учреждений к условиям, где имеются массовые человеческие жертвы-2	Программа готовности больницы к кризисной ситуации. Создание условий в больницах для сортировки больных, приемных отделений. Стандартизованная подготовка медицинского и парамедицинского персонала для работы в условиях чрезвычайных ситуаций. Организация и проведение учений.
Итого: 64 часа		

4.3 Примерный план самостоятельной работы слушателя (СРС)

№	Содержание СРС
1	Работа в качестве помощника врача службы медицины катастроф.
2	Дежурства в приемном покое.
3	Работа в палатах интенсивной терапии и реанимации.
4	Составление Плана реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций (The Gob Action Sheets), резервных планов больничного учреждения.
5	Разработка Программы готовности больницы к кризисной ситуации.

11	Управление рисками и готовность к чрезвычайным ситуациям - 1	Ключевые характеристики республики: история катастроф и чрезвычайных ситуаций в республике, потенциальная опасность, угрожающая республике и населению. Действующие законы РК, регулирующие общественные и правовые отношения в области чрезвычайных ситуаций и гражданской обороны, права и обязанности организаций, граждан в области чрезвычайных ситуаций и Гражданской обороны, мероприятия по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций.
12	Управление рисками и готовность к чрезвычайным ситуациям - 2	Управление рисками в отношении местного населения. Концептуальная база общественной безопасности и управления деятельностью в условиях чрезвычайной ситуации. Процесс управления рисками. Анализ уязвимостей. Программа готовности к чрезвычайным ситуациям и ее компоненты. Выявление проблем и факторов, ограничивающих ее реализацию.
13	Задачи и организационная структура медицинской службы гражданской обороны	Силы и средства ликвидации чрезвычайных ситуаций в РК. Задачи, принципы организации и ведения гражданской обороны. Задачи и основы организации медицинской службы гражданской обороны.
14	Организация медико-санитарного обеспечения эвакуации	Общие положения. Организация оказания медицинской помощи при эвакуации населения. Санитарно-гигиенические и противоэпидемические мероприятия при эвакуации населения и в местах его размещения (расселения). Медико-санитарное обеспечение рабочих и служащих объектов, продолжающих производственную деятельность.
15	Алгоритмы проведения эпидемиологических исследований при чрезвычайных ситуациях	Роль эпидемиологии при чрезвычайных ситуациях. Организация работ с данными во время кризиса (типы собираемых данных, ограничения, обработка и их использование). Показатели здравоохранения в условиях чрезвычайных ситуаций. Ограничивающие факторы, системы наблюдения, международные медико-санитарные правила. Проект SPHERE. Эпидемиологические индикаторы при чрезвычайных ситуациях. Качество данных в эпидемиологии при чрезвычайных ситуациях и катастрофах.
16	Работа со средствами массовой информации	Оповещение о потенциальной опасности. Принципы оповещения о потенциальной опасности. Роль

- төтенше жағдайлар кезінде халыққа медициналық көмекті (халыққа емдеу және эвакуациялық қызмет, медициналық іріктеу, азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар бойынша іс-шараларды жоспарлау, басқа жерге көшірілген халыққа медициналық көмек көрсету, ТЖ ошағынан жарақат алған науқастарды жаппай қабылдауға ауруханаларды даярлау, медициналық жабдықтау, қан орталығы қызметін ұйымдастыру) қамтамасыз етуді;
- төтенше жағдайлар кезінде халықты қорғау тәсілі мен әдісін (инженерлік қорғаныс, жеке қорғаныс, төтенше жағдайлар ошағында санитариялық-гигиеналық іс-шаралар, химиялық, радиациялық бактериологиялық барлау жүргізу тәсілі);
- төтенше жағдайлар ошағында (табиғи апаттар: жер сілкінісі, су тасқыны, сел, көшкін, табиғи өрттер; техногенді апаттар мен зілзалалар: радиациялық, химиялық, транспорттық, энергетикалық, өрттер мен жарылыстар, экономикалық және саяси-әлеуметтік лаңкестер, індет, эпизоотия, эпифитотия, аштық және т.б.) көрсетілетін медициналық тәсілді сипаттауды;
- төтенше жағдайлар кезінде жаппай залалдану патологиясының (хирургиялық және терапиялық патологиялардың ерекшеліктері, аса қауіпті инфекция, төтенше жағдайлар кезіндегі психикалық бұзылыстар) ерекшеліктерін;
- қауіп-қатер кезінде басқару принциптерін және төтенше жағдайлар кезіндегі дайындықты;
- жаппай зақымдану жағдайында оперативті (шапшаң) басқару ерекшеліктерін. Зақымдануын бағалауды және қажеттілік анализін (DANA);
- төтенше жағдайлар кезінде жүргізілетін халықаралық медициналық-санитариялық ережені білуі тиіс.

Тыңдарман:

- төтенше жағдайлар орын алған жерде орналасқан емдеу-профилактикалық мекемелердің, апаттар медицинасы орталығының, медициналық қызмет құрылымдарының жұмысын жоспарлау мен ұйымдастыруды;
- зақым алған науқастардың жаппай түсуі (УЗӨК, радиациялық апат, індет, өндірістік және транспорттық зілзалалар, лаңкестік әрекеттер нәтижесінде пайда болған қауіп ошақтарынан) кезінде ауруханаларды кең таратуды және оның жұмысын ұйымдастыруды;
- төтенше жағдайлар орын алған кезде денсаулық сақтау объектілері жұмысының тұрақтылығын көтеру жөніндегі шараларды іске асыруды;
- төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет ету жоспарын құруды (The Gob Action Sheets);
- төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің осалдылық анализін өткізуді;
- төтенше жағдайлар ошағындағы медициналық жағдайларды анализдеуді;
- медициналық және эвако-транспорттық іріктеуді (триаж) жүргізуді;
- төтенше жағдайлар ошақтарында індетке қарсы шараларды ұйымдастыру мен жүргізуді;

- төтенше жағдайлар ошағында халыққа медициналық көмекті (медициналық эвакуация кезінде медициналық көмектің барлық түрін көрсетуді, соңынан тиісті жерге көшіруді) қамтамасыз етуді;
- басқа жерге көшіргелі тұрған халыққа медициналық көмекті қамтамасыз етуді;
- зақым алған халыққа емдеу – эвакуациялық көмекті қамтамасыз етуді үйреніп алуы қажет.

Тыңдарман:

- өмірге қауіп – қатер туындаған жағдайда алғашқы және шұғыл көмек көрсетуге және диагностикалауға;
- дозиметрлік бақылау жүргізуге;
- жеке дозиметрияны жүргізуге;
- медициналық іріктеуді өткізуге;
- зақымданған тұлғаға газтұтқыш (мақта-дәке таңғыш, респиратор) кигізуге;
- дегазация жүргізуге;
- дезактивация жүргізуге;
- зақымданған аймақты иммобилизациялауға;
- асептикалық және окклюзиялық таңғыштарды таңуға;
- медициналық және эвако-транспорттық іріктеуді (триаж) жүргізуге;
- төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет жоспарын құруға дағдылануы қажет.

БІЛКІЛІКТІ АРТТЫРУ

Пәннің мақсаты: төтенше жағдайлар кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру мен жүргізудің толық жүйесін ұсыну.

Пәннің міндеттері:

- төтенше жағдайлар мен апаттар медицинасының өзекті мәселелерін шешуге үйрету;
- азаматтық қорғанысты ұйымдастыру мен жүргізу принциптеріне үйрету;
- төтенше жағдайлар салдарын жою кезіндегі медициналық-санитариялық қамтамасыз етуді үйрету.

Тыңдарман:

- төтенше жағдайлар кезінде халыққа медициналық көмекті (халыққа емдеу және эвакуациялық қызмет, медициналық іріктеу, Азаматтық қорғаныс және төтенше жағдайлар бойынша іс-шараларды жоспарлау, басқа жерге көшірілген халыққа медициналық көмек көрсету, ТЖ ошағынан жарақат алған науқастарды жаппай қабылдауға ауруханаларды даярлау, медициналық жабдықтау, қан қызметін ұйымдастыру) қамтамасыз етуді;
- төтенше жағдайлар орын алған жерде халықты қорғау тәсілі мен әдісін (инженерлік қорғаныс, жеке қорғаныс, төтенше жағдайлар ошағында санитариялық-

		циал). Роль местного сообщества и его готовность. Роль и готовность сектора здравоохранения. Рекомендации UN INSARAG. Международная помощь. Создание команд по поиску и спасению.
6	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий химических аварий	Классификация и краткая характеристика аварийно опасных химических веществ. Определение и характеристика очагов химических аварий. Понятие об оценке химической обстановки. Основы медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий химических аварий.
7	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий радиационных аварий.	Классификация и краткая характеристика радиационных аварий. Краткая медицинская характеристика последствий облучения. Понятие об острой и хронической лучевой болезни. Основы медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий радиационных аварий.
8	Медико-санитарное обеспечение в чрезвычайных ситуациях на транспортных и дорожно-транспортных объектах	Характеристика транспортных и дорожно-транспортных чрезвычайных ситуаций. Характеристика чрезвычайных ситуаций взрыво- и пожароопасного характера. Основы медико-санитарного обеспечения в чрезвычайных ситуациях на транспортных, дорожно-транспортных объектах, при взрывах и пожарах. Особенности медико-санитарного обеспечения при террористических актах и локальных вооруженных конфликтах.
9	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций природного характера (стихийных бедствий)	Характеристика землетрясений. Основы организации медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий землетрясений. Наводнения. Бури, ураганы, циклоны, смерчи. Селевые потоки, снежные лавины. Лесные и торфяные пожары. Основы организации медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий природных катастроф.
10	Основы организации оказания медицинской помощи в очаге ядерного поражения	Характеристика зон радиоактивного загрязнения. Возможная величина и структура санитарных потерь в очаге ядерного поражения. Организация ввода группировки сил гражданской обороны в очаг массового поражения. Организация оказания первой медицинской помощи в очаге ядерного поражения. Организация оказания первой врачебной помощи в очаге ядерного поражения. Организация оказания специализированной медицинской помощи в очаге ядерного поражения.

	ситуаций	государственных органов в области чрезвычайных ситуаций – Правительства РК, уполномоченного органа в области чрезвычайных ситуаций, компетенция местных представительных и исполнительных органов в области чрезвычайных ситуаций. Роль, задачи и организационная структура Министерства по чрезвычайным ситуациям РК.
2	Медицинская сортировка пораженных (больных) в условиях чрезвычайной ситуации	Основы медицинской сортировки пораженных (больных) в условиях чрезвычайных ситуаций. Виды и алгоритмы сортировки. Специальные медицинские группы сортировки раненных в условиях чрезвычайных ситуаций. Связь при чрезвычайных ситуациях. Тriage.
3	Организация работы этапов медицинской эвакуации в зоне (районе) чрезвычайной ситуации	Развертывание и организация работы этапа медицинской эвакуации, предназначенного для оказания первой врачебной помощи в чрезвычайной ситуации. Организация пунктов медицинской помощи, приемно-сортировочных, перевязочных, эвакуационных. Развертывание и организация работы этапа медицинской эвакуации, предназначенного для оказания квалифицированной медицинской помощи в чрезвычайной ситуации.
4	Организация санитарно-противоэпидемического обеспечения в чрезвычайных ситуациях	Принципы и задачи санитарно-противоэпидемического обеспечения населения в чрезвычайных ситуациях. Санитарно-противоэпидемические (профилактические) мероприятия в чрезвычайных ситуациях. Организация санитарно-противоэпидемических мероприятий по контролю и защите продуктов питания, пищевого сырья, воды и организация их санитарной экспертизы в чрезвычайных ситуациях. Мероприятия по локализации и ликвидации очагов массовых инфекционных заболеваний и очагов заражения биологическими агентами. Противоэпидемические мероприятия при работе больницы в чрезвычайных эпидемических ситуациях. Организация санитарно-противоэпидемических мероприятий в зонах чрезвычайных ситуаций. Организация управления деятельностью санитарно-эпидемиологической службы в чрезвычайных ситуациях.
5	Поисково-спасательная деятельность	Виды деятельности при поиске и спасении. Разные участвующие стороны (роли, обязанности, потен-

гигиеналық іс-шаралар, химиялық, радиациялық бактериологиялық барлау жүргізу тәсілі);

- төтенше жағдайлар кезінде жаппай залалдану патологиясының (хирургиялық және терапиялық патологиялардың ерекшеліктері, аса қауіпті инфекция, төтенше жағдайлар кезіндегі психикалық бұзылыстар) ерекшеліктерін;
- қауіп-қатер кезінде басқару принциптерін және төтенше жағдайларға дайындықты;
- жаппай зақымдану жағдайында оперативті (шапшаң) басқару ерекшеліктерін. Зақымдануды бағалауды және қажеттілік анализін (DANA);
- төтенше жағдайлар кезінде жүргізілетін халықаралық медициналық-санитариялық ережені білуі тиіс.

Тыңдарман:

- төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет ету жоспарын құруды (The Gob Action Sheets);
- төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің осалдылық анализін өткізуді;
- төтенше жағдайлар ошағындағы медициналық жағдайларды анализдеуді;
- медициналық және эвако-транспорттық іріктеуді (триаж) жүргізуді;
- төтенше жағдайлар ошақтарында індетке қарсы шараларды ұйымдастыру мен жүргізуді;
- төтенше жағдайлар ошағында халыққа медициналық көмекті (медициналық эвакуация кезінде медициналық көмектің барлық түрін көрсетуді, соңынан тиісті жерге көшіруді) қамтамасыз етуді үйреніп алуы қажет.

Тыңдарман:

- дозиметрлік бакылау жүргізуге;
- жеке дозиметрияны жүргізуге;
- медициналық іріктеуді өткізуге;
- зақымданған тұлғаға газтұтқыш (мақта-дәке таңғыш, респиратор) кигізуге;
- дегазация жүргізуге;
- дезактивация жүргізуге;
- зақымданған аймақты иммобилизациялауға;
- асептикалық және окклюзиялық таңғыштарды таңуға;
- медициналық және эвако-транспорттық іріктеуді (триаж) жүргізуге;
- төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет жоспарын құруға дағдылануы қажет.

2 Пән сағаттарының бөлінуі

«Төтенше жағдайлар мен апаттар медицинасы» мамандығы бойынша мамандарды қайта даярлау

Пәндер	Аудиториялық сағаттар			ТӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Төтенше жағдайлар медицинасы қызметінің іс-әрекетін ұйымдастыру және оның негізі	36	6	30	18
Төтенше жағдайлардың зақымдайтын факторларынан халықты қорғау	108	18	90	54
Төтенше жағдайлардың салдарын жою кезінде халықты медициналық-санитариялық жәрдеммен қамтамасыз етуді ұйымдастыру	216	36	180	108
Сағаттардың жалпы саны	540	32	328	180

Біліктілікті арттыру

Тақырыбы	Аудиториялық сағаттар			ТӨЖ
	Барлығы	Дәрістер	Практикалық сабақтар	
Төтенше жағдайлар мен апаттар медицинасының өзекті мәселелері	72	12	60	36

3 Қайта даярлау пәнінің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

3.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы	Мазмұны
Төтенше жағдайлар медицинасы қызметінің іс-әрекетін ұйымдастыру және оның негізі		
1	Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жою бойынша құрылған мемлекеттік жүйе. Төтенше жағдайлар кезінде халықты емдеу-көшірумен қызметтерімен қамтамасыз ету.	

3	Участие в разработке программы по стандартизированной подготовке медицинского и парамедицинского персонала для работы в условиях чрезвычайных ситуаций.
4	Разработка предложений по созданию условий в больнице (приемных отделений) для сортировки больных.
5	Обслуживание больных в качестве помощника врача линейной бригады скорой помощи.
6	Работа в качестве помощника врача службы медицины катастроф.
7	Дежурства в приемном покое.
8	Дежурства в отделении.

4 Примерный тематический план и содержание дисциплин повышения квалификации

Актуальные проблемы медицины чрезвычайных ситуаций и катастроф

4.1 Примерный тематический план лекций

№	Тематика
1	Организация и основы деятельности службы медицины чрезвычайных ситуаций.
2	Основные принципы и способы защиты населения в чрезвычайных ситуациях мирного и военного времени. Управление рисками и готовность к чрезвычайным ситуациям.
3	Актуальные проблемы оперативного управления в условиях массового поражения. Оценка поражения и анализ потребностей (DANA).
4	Актуальные проблемы организации медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций.
Итого: 8 часов	

4.2 Примерный тематический план и содержание семинаров и практических занятий

№	Тема	Содержание
Организация и основы деятельности службы медицины чрезвычайных ситуаций		
1	Государственная система предупреждения и ликвидации чрезвычайных	Предназначение, состав и основные функции Государственной системы по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Компетенция

14	Подготовка кадров службы медицины катастроф	Особенности работы и требования к профессиональной подготовленности врача службы медицины катастроф. Система подготовки кадров службы медицины катастроф. Организация подготовки личного состава медицинской службы гражданской обороны.
Итого: 196 часов		

3.3 Примерный план самостоятельной работы слушателя (СРС)

№	Содержание СРС
Организация и основы деятельности службы медицины чрезвычайных ситуаций	
1	Работа в качестве помощника врача службы медицины катастроф.
2	Работа в качестве помощника врача санитарно-эпидемиологической службы.
3	Работа в кабинете ВКК по экспертизе временной и стойкой нетрудоспособности.
4	Ведение медицинской документации.
5	Проведение медицинской сортировки.
Защита населения от поражающих факторов чрезвычайных ситуаций	
1	Надевание противогаза (ватно-марлевой повязки, респиратора) на пораженного.
2	Проведение дегазации.
3	Проведение дозиметрического контроля.
4	Проведение дезактивации.
5	Проведение индивидуальной дозиметрии.
6	Проведение радиационного контроля воды, продуктов, фуража.
7	Проведение химического контроля на зараженность сильно действующими ядовитыми веществами воздуха, воды, продовольствия.
8	Обслуживание больных в качестве помощника врача линейной бригады скорой помощи.
9	Работа в качестве помощника врача службы медицины катастроф.
Организация медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций	
1	Составление Плана реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций (The Gob Action Sheets), резервных планов больничного учреждения.
2	Разработка Программы готовности больницы к кризисной ситуации.

2	Төтенше жағдайлар кезінде зақымданғандарды (жәбірленушілер) медициналық іріктеу негізі.
3	Төтенше жағдайлар кезінде санитариялық-індетке қарсы (профилактикалық) жүргізілетін іс-шаралар.
Жиыны: 4 сағат	
Төтенше жағдайлардың зақымдайтын факторларынан халықты қорғау	
1	Төтенше жағдайлардың жіктелімі. Бейбіт замандағы және соғыс уақытындағы төтенше жағдайларда халықты қорғаудың негізгі принциптері мен тәсілдері.
2	Табиғи сипаты бар төтенше жағдайларды жою кезінде медициналық-санитариялық қызметпен қамтамасыз ету.
3	Химиялық және радиациялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қызметпен қамтамасыз ету.
4	Көлік және жол-көлік нысанындағы, жарылыс пен өрт кездеріндегі төтенше жағдайларда медициналық-санитариялық қызметпен қамтамасыз ету.
Жиыны: 8 сағат	
Төтенше жағдайлардың салдарын жою кезінде халықты медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру	
1	Бейбіт замандағы және соғыс уақытындағы төтенше жағдайларда халықты қорғаудың негізгі принциптері мен тәсілдері.
2	Қауіп-қатерлер кезінде басқару және төтенше жағдайларға дайындық.
3	Төтенше жағдайлардың медициналық-санитариялық салдарлары.
4	Жаппай зақымдану жағдайларында жедел басқару. Зақымдануды бағалау және қажеттілік анализі (DANA).
5	Эпидемиологиялық әдістер және оларды төтенше жағдайлар кезінде қолдану.
6	Төтенше жағдайлар кезіндегі халықаралық медициналық-санитариялық ережелер.
7	Төтенше жағдайлар кезінде тағам қажеттілігі мен қауіпсізділігін бағалау.
8	Төтенше жағдайлар кезіндегі жұмысқа емдеу-профилактикалық мекемелердің дайындығы. Емдеу-профилактикалық мекемелерді көшіру.
9	Халықты көшіру. Халықты көшіруде медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру.
Жиыны: 20 сағат	

3.2 Семинарлар мен практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы	Мазмұны
Төтенше жағдайлар медицинасы қызметінің іс-әрекетін ұйымдастыру және оның негізі		
1	Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдың мемлекеттік жүйесі	Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жою бойынша мемлекеттік жүйені тағайындау, оның құрамы мен атқаратын қызметтері. Төтенше жағдайлар аймағындағы мемлекеттік органдардың – ҚР Үкіметінің, төтенше жағдайлар аймағындағы уәкілетті, жергілікті және атқарушы органдардың құзыреті. ҚР төтенше жағдайлар бойынша Министрліктің рөлі, міндеттері және ұйымдық құрылымы.
2	Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдағы бірінғай мемлекеттік жүйе ұйымының міндеттері мен негізгі	Төтенше жағдайлардың жалпы сипаттамасы. Төтенше жағдайлардың медициналық-санитариялық салдарлары. Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдағы мемлекеттік жүйенің анықтамасы, міндеттері, құрылымының және қызмет атқару принциптері. Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдағы бірінғай мемлекеттік жүйе ұйымы. Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдағы бірінғай мемлекеттік жүйенің қызмет атқару режимі. Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдағы бірінғай мемлекеттік жүйе міндеттері, күшінің құрамы және жабдықтары. Төтенше жағдайларды жоюдағы күштер мен құрал-жабдықтар. Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жоюдағы бірінғай мемлекеттік жүйенің жүргізетін негізгі іс-шаралары.
3	Төтенше жағдайлар кезінде жаралыларды (науқастарды) медициналық іріктеу	Төтенше жағдайлар кезінде жаралыларды (науқастарды) медициналық іріктеу негізі. Іріктеудің түрлері мен алгоритмдері. Төтенше жағдайлар кезінде жаралыларды іріктейтін арнайы медициналық топтар. Төтенше жағдайлар кезіндегі байланыс. Тriage (іріктеу).
4	Төтенше жағдайлар аймағында (өңірінде) медициналық	Төтенше жағдайларда алғашқы дәрігерлік жәрдем көрсетуге арналған медициналық эвакуация кезеңдерінің жұмысын ұйымдастыру және күшейту.

		обеспечение рабочих и служащих объектов, продолжающих производственную деятельность.
8	Алгоритмы проведения эпидемиологических исследований при чрезвычайных ситуациях	Роль эпидемиологии при чрезвычайных ситуациях. Организация работ с данными во время кризиса (типы собираемых данных, ограничения, обработка и их использование). Показатели здравоохранения в условиях чрезвычайных ситуаций. Ограничивающие факторы, системы наблюдения, международные медико-санитарные правила. Проект SPHERE. Эпидемиологические индикаторы при чрезвычайных ситуациях. Качество данных в эпидемиологии при чрезвычайных ситуациях и катастрофах.
9	Работа со средствами массовой информации в кризисной ситуации	Оповещение о потенциальной опасности. Принципы оповещения о потенциальной опасности. Роль сектора здравоохранения в информировании общественности в условиях чрезвычайной ситуации. Отношения со средствами массовой информации.
10	Продовольствие и питание в условиях кризиса	Последствия различных видов катастроф для пищевой цепи. Различные виды нарушений питания и программ питания. Безопасность продовольствия и его распределение. Роль сектора здравоохранения, выявление проблем в республике.
11	Временные поселения при чрезвычайных ситуациях	Выбор места, минимально необходимые объемы (вода, канализация, продовольствие, укрытие, электроэнергия, связь). Организация временного поселения и роли и обязанности различных министерств, вовлечение местного населения. Выявление проблем в республике, заслуживающих дальнейшего внимания.
12	Готовность больничных учреждений к условиям, где имеются массовые человеческие жертвы - 1	План реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций (The Gob Action Sheets). Резервные планы больничного учреждения. Объединение больничных учреждений в сеть. Обеспечение бесперебойности основных услуг. Анализ уязвимости больничного учреждения.
13	Готовность больничных учреждений к условиям, где имеются массовые человеческие жертвы - 2	Программа готовности больницы к кризисной ситуации. Создание условий в больницах для сортировки больных, приемных отделений. Стандартизованная подготовка медицинского и парамедицинского персонала для работы в условиях чрезвычайных ситуаций. Организация и проведение учений.

	организации Гражданской обороны в Республике Казахстан	ния современных средств поражения, чрезвычайных ситуаций природного и технического характера, общие принципы организации Гражданской обороны в Республике Казахстан, руководство Гражданской обороной в Республике Казахстан, обеспечения выполнения мероприятий Гражданской обороны.
3	Управление рисками и готовность к чрезвычайным ситуациям - 1	Ключевые характеристики республики: история катастроф и чрезвычайных ситуаций в республике, потенциальная опасность, угрожающая республике и населению. Действующие законы РК, регулирующие общественные и правовые отношения в области чрезвычайных ситуаций и гражданской обороны, права и обязанности организаций, граждан в области чрезвычайных ситуаций и Гражданской обороны, мероприятия по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций.
4	Управление рисками и готовность к чрезвычайным ситуациям - 2	Управление рисками в отношении местного населения. Концептуальная база общественной безопасности и управления деятельностью в условиях чрезвычайной ситуации. Процесс управления рисками. Анализ уязвимостей. Программа готовности к чрезвычайным ситуациям и ее компоненты. Выявление проблем и факторов, ограничивающих ее реализацию.
5	Управление службой медицины катастроф	Определение, направления и содержание управления. Система управления службой медицины катастроф. Основы планирования медико-санитарного обеспечения населения в чрезвычайных ситуациях. Организация взаимодействия службы медицины катастроф. Управление службой медицины катастроф в ходе ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций. Учет и отчетность в системе службы медицины катастроф.
6	Задачи и организационная структура медицинской службы гражданской обороны	Силы и средства ликвидации чрезвычайных ситуаций в РК. Задачи, принципы организации и ведения гражданской обороны. Задачи и основы организации медицинской службы гражданской обороны.
7	Организация медико-санитарного обеспечения эвакуации	Общие положения. Организация оказания медицинской помощи при эвакуации населения. Санитарно-гигиенические и противоэпидемические мероприятия при эвакуации населения и в местах его размещения (расселения). Медико-санитарное

	эвакуация кезеңдерінің жұмысын ұйымдастыру	Медициналық жәрдем көрсету, қабылдау-іріктеу, таңу, көшіру бөлімдерін ұйымдастыру. Төтенше жағдайларда білікті медициналық жәрдем көрсетуге арналған медициналық эвакуация кезеңдерінің жұмысын ұйымдастыру және күшейту.
5	Төтенше жағдайларда санитариялық-індетке қарсы іс-шаралармен қамтамасыз етуді ұйымдастыру	Төтенше жағдайларда санитариялық-індетке қарсы іс-шаралармен қамтамасыз ету принциптері мен міндеттері. Төтенше жағдайлардағы санитариялық-індетке қарсы (алдын алу) іс-шаралар. Төтенше жағдайларда тамақтандыруды бақылау, азық-түлікті, суды, тағамдық шикізаттарды қорғау бойынша санитариялық-індетке қарсы іс-шараларды ұйымдастыру және оларға санитариялық сараптау жүргізуді ұйымдастыру. Жұқпалы аурулардың және биологиялық агенттер жұқтырған көптеген ошақтардың орналасуын анықтау және оларды жою бойынша жүргізілетін іс-шаралар. Төтенше жағдайлар кезінде аурухана жұмысында жасалынатын індетке қарсы іс-шаралар. Төтенше жағдайлар аймағында санитариялық-індетке қарсы іс-шараларды ұйымдастыру. Төтенше жағдайларда санитариялық-эпидемиологиялық қызметтің іс-әрекетін басқаруды ұйымдастыру.
6	Төтенше жағдайлар кезінде халықты медициналық-санитариялық қамтамасыз етуге арналған медициналық жабдықтарды қалыптастыру мен мекемелерді ұйымдастыру	Медициналық мүліктердің сипаттамасы және жіктелімі. Медициналық мүліктер есебі. Апаттар медицинасы қызметінің медициналық жабдықтауын ұйымдастыру негізі. Төтенше жағдайлар кезіндегі жұмысқа дәріхана мекемелерінің дайындығы. Медициналық мүліктермен қамтамасыз етуді басқару. Жоғары дайындық режимінде апаттар медицинасы қызметінде медициналық жабдықтау бөлімінің жұмысын ұйымдастыру.
Жиыны: 32 сағат		
Төтенше жағдайлардың зақымдайтын факторларынан халықты қорғау		
1	Төтенше жағдайларда халықты қорғауды ұйымдастыру	Қорғаудың негізгі принциптері мен тәсілдері. Халықты құлақтандыру. Қорғаныш құрылыстарының сипаттамасы. Жеке қорғаныш жабдықтарының сипаттамасы. Жеке қорғаныш жабдықтарымен қамтамасыз ету, оларды жинау, сақтау және беру тәртібі. Халықты көшіру. Радиациялық, химиялық және бактериологиялық бақылауларды ұйымдастыру. Халықты қорғау (жүріс-тұрыс) режимі. Арнайы өңдеу.

2	Техногенді (антропогенді сипаты бар) төтенше жағдайлардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз ету	Жарылыстар мен өрт кездеріндегі төтенше жағдайларда медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз ету. Лаңкестік әрекеттер мен жергілікті қарулы қақтығыстар кездерінде медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз ету ерекшеліктері.
3	Іздестіру-құтқару қызметі	Іздестіру және құтқару кезіндегі қызметтің түрлері. Өртүрлі қатысушы жақтар (рөлі, міндеттері, потенциалы). Жергілікті қоғамдастықтың рөлі және олардың дайындығы. Денсаулық сақтау секторының рөлі мен дайындығы. UN INSARAG ұсыныстары. Халықаралық жәрдем. Іздестіру және құтқару бойынша команда құру.
4	Химиялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз ету	Қауіпті апаттық химиялық заттардың жіктелуі және қысқаша сипаттамасы. Химиялық апат ошақтарын анықтау және олардың сипаттамасы. Химиялық жағдайын бағалау туралы түсінік. Химиялық апаттар салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі.
5	Радиациялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Радиациялық апаттардың жіктелуі және қысқаша сипаттамасы. Сәулелену салдарының қысқаша медициналық сипаттамасы. Жіті және созылмалы сәулесөк аурулары туралы түсінік. Радиациялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі.
6	Көлік және жол-көлік нысанындағы төтенше жағдайларда медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Көлік және жол-көлік нысанындағы төтенше жағдайлардың сипаттамасы. Жарылыс және өрт қауіпі бар төтенше жағдайлардың сипаттамасы. Көлік және жол-көлік нысанындағы, жарылыс пен өрт кездеріндегі төтенше жағдайларда медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі. Лаңкестік әрекеттер мен жергілікті қарулы қақтығыстар кездерінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету ерекшеліктері.
7	Табиғи сипаты бар (дүлей апат) төтенше жағдайлар кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Жер сілкіну сипаттамасы. Жер сілкіну салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру негізі. Топан су басу. Борандар, дауылдар, циклондар, құйындар. Сел тасқындары, қар көшкіндері. Орман және алқап өрттері. Табиғи апаттардың салдарын жою кезіндегі медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі.

8	Организация оказания медицинской помощи населению в очагах поражения военного времени	Общие положения медицинского обеспечения населения при проведении мероприятий гражданской обороны. Краткая характеристика и поражающие факторы ядерного взрыва. Характеристика очага ядерного поражения. Комбинированные поражения в очаге ядерного взрыва. Основы организации оказания медицинской помощи при комбинированных поражениях.
9	Основы организации оказания медицинской помощи в очаге ядерного поражения	Характеристика зон радиоактивного загрязнения. Возможная величина и структура санитарных потерь в очаге ядерного поражения. Организация ввода группировки сил гражданской обороны в очаг массового поражения. Организация оказания первой медицинской помощи в очаге ядерного поражения. Организация оказания первой врачебной помощи в очаге ядерного поражения. Организация оказания специализированной медицинской помощи в очаге ядерного поражения.
10	Основы организации оказания медицинской помощи в очаге химического поражения	Краткая характеристика химического оружия. Поражения отравляющими веществами. Поражения токсинами. Риски для здоровья человека. Экспресс-оценка состояния здоровья. Организация работ по ответным мерам в условиях чрезвычайной ситуации. Готовность и ответные мероприятия сектора здравоохранения, в т.ч. больничных учреждений. Наблюдение за состоянием здоровья после химических и радиологических аварий. Международная координация и сотрудничество. Определение существующей ситуации в республике.
Итого: 100 часов		
Организация медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций		
1	Этапы создания и развития системы защиты населения, территорий и объектов в чрезвычайных ситуациях мирного и военного времени	Создание местной противовоздушной обороны (МПВО), задачи и роль. Реорганизация в Гражданскую оборону. Структура штабов Гражданской обороны. Государственная комиссия по чрезвычайным ситуациям.
2	Основные задачи, принципы и порядок	Роль и основные задачи Гражданской обороны по защите населения, территории, объектов от применения

2	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций техногенного (антропогенного) характера	Медико-санитарное обеспечение в чрезвычайных ситуациях при взрывах и пожарах Особенности медико-санитарного обеспечения при террористических актах и локальных вооруженных конфликтах.
3	Поисково-спасательная деятельность	Виды деятельности при поиске и спасении. Разные участвующие стороны (роли, обязанности, потенциал). Роль местного сообщества и его готовность. Роль и готовность сектора здравоохранения. Рекомендации UN INSARAG. Международная помощь. Создание команд по поиску и спасению.
4	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий химических аварий	Классификация и краткая характеристика аварийно опасных химических веществ. Определение и характеристика очагов химических аварий. Понятие об оценке химической обстановки. Основы медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий химических аварий.
5	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий радиационных аварий	Классификация и краткая характеристика радиационных аварий. Краткая медицинская характеристика последствий облучения. Понятие об острой и хронической лучевой болезни. Основы медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий радиационных аварий.
6	Медико-санитарное обеспечение в чрезвычайных ситуациях на транспортных и дорожно-транспортных объектах	Характеристика транспортных и дорожно-транспортных чрезвычайных ситуаций. Характеристика чрезвычайных ситуаций взрыво- и пожароопасного характера. Основы медико-санитарного обеспечения в чрезвычайных ситуациях на транспортных, дорожно-транспортных объектах, при взрывах и пожарах. Особенности медико-санитарного обеспечения при террористических актах и локальных вооруженных конфликтах.
7	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций природного характера (стихийных бедствий)	Характеристика землетрясений. Основы организации медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий землетрясений. Наводнения. Бури, ураганы, циклоны, смерчи. Селевые потоки, снежные лавины. Лесные и торфяные пожары. Основы организации медико-санитарного обеспечения при ликвидации последствий природных катастроф.

8	Соғыс кезінде зықымдану ошағындағы халыққа медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру	Азаматтық қорғаныс іс-шарасын өткізу кезінде халықты медициналық қамтамасыз етудің жалпы жағдайы. Ядролық жарылыстың қысқаша сипаттамасы және зақымдайтын факторлары. Ядролық зақымдану ошағының сипаттамасы. Ядролық жарылыс ошағындағы аралас зақымдар. Аралас зақымдар кезінде медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың негізі.
9	Ядролық зақымдану ошағында медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың негізі	Радиоактивті ластану аймағының сипаттамасы. Ядролық зақымдану ошағындағы санитариялық шығындардың мүмкін болатын көлемі және құрылымы. Жаппай зақымдану ошағында азаматтық қорғаныс күшін топтастыруды ұйымдастыру. Ядролық зақымдану ошағында алғашқы медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру. Ядролық зақымдану ошағында мамандандырылған медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру.
10	Химиялық зақымдану ошағында медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың негізі	Химиялық қарудың қысқаша сипаттамасы. Улы зартармен зақымдану. Уыттармен зақымдану. Адам өміріне төнетін қауіп-қатерлер. Денсаулық жағдайын экспресс-бағалау. Төтенше жағдайлар кезінде жауап беру іс-шаралары бойынша атқарылатын жұмысты ұйымдастыру. Денсаулық сақтау секторының, соның ішінде ауруханалық мекемелердің дайындығы мен жауапкершілік іс-шаралары. Химиялық және радиологиялық апаттардан кейін денсаулық жағдайын қадағалау. Халықаралық координация мен ынтымақтастық. Республикадағы осы жағдайларды анықтау.
Жиыны: 100 сағат		
Төтенше жағдайлардың салдарын жою кезінде халықты медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру		
1	Бейбіт замандағы және соғыс уақытындағы төтенше жағдайларда территориялар мен объектідегі халықты қорғау жүйесін құру және дамыту кезеңдері	Жергілікті әуе шабуылына қарсы қорғанысты (ЖӘШҚК) құру, міндеттері мен ролі. Азаматтық қорғанысты қайта ұйымдастыру. Азаматтық қорғаныс штабының құрылымы. Төтенше жағдайлар бойынша мемлекеттік комиссия.
2	Қазақстан Республикасында Азаматтық қорғанысты	Қазіргі күйрету құрал-жабдықтарынан, табиғи және техникалық сипаты бар төтенше жағдайлардан халықты, территорияны, объектіні қорғаудағы

	ұйымдастырудың негізгі міндеттері, принциптері мен тәртібі	Азаматтық қорғаныстың рөлі мен негізгі міндеттері, Қазақстан Республикасында Азаматтық қорғанысты ұйымдастырудың жалпы принциптері, Азаматтық қорғаныс басшылығы, Азаматтық қорғаныс іс-шараларының орындалуын қамтамасыз ету.
3	Қауіп-қатерлер кезінде басқару және төтенше жағдайларға дайындық - 1	Республиканың басты сипаттамасы: республикадағы апаттар мен төтенше жағдай оқиғалары, республикаға және халыққа төндіретін потенциалдық қауіптіліктер. Төтенше жағдайлар мен Азаматтық қорғаныс аймағындағы қоғамдық және құқықтық қатынастарды, ұйымдар мен азаматтардың құқығы мен міндеттерін төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жою бойынша жүргізілетін іс-шаралардың жұмысын реттейтін ҚР қазіргі заңдары.
4	Қауіп-қатерлер кезінде басқару және төтенше жағдайларға дайындық - 2	Жергілікті тұрғындарға қатынасты қауіп-қатерлер кезінде басқару. Төтенше жағдайларда қоғамдық қауіпсіздіктің және іс-әрекетті басқарудың тұжырымдамалық базасы. Қауіп-қатерлер кезінде басқару үдерісі. Дәлсіздік анализі. Төтенше жағдайларға дайындық бағдарламасы және оның компоненттері. Оны жүзеге асыруды шектейтін мәселелер мен факторларды анықтау.
5	Апаттар медицинасы қызметімен басқару	Басқарудың анықтамасы, бағыты мен құрамы. Апаттар медицинасы қызметімен басқару жүйесі. Төтенше жағдайларда халыққа медициналық-санитариялық қызмет көрсетуді жоспарлау негізі. Апаттар медицинасы қызметінің өзара әрекетін ұйымдастыру. Төтенше жағдайлардың салдарын жою жолында апаттар медицинасы қызметімен басқару. Апаттар медицинасы қызметі жүйесіндегі есеп және есеп беру.
6	Азаматтық қорғаныс медициналық қызметінің міндеттері мен ұйымдық құрылымы	ҚР төтенше жағдайларды жою күштері мен жабдықтары. Ұйымның міндеттері, принциптері және азаматтық қорғанысты жүргізу. Азаматтық қорғаныс медициналық қызметін ұйымдастыру міндеттері мен негізі.
7	Көшіру кезінде медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастыру	Жалпы жағдайы. Халықты көшіру кезінде медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру. Халықты көшіру және оларды басқа жерге орналастыру (жайғастыру) кезінде жүргізілетін санитариялық-гигиеналық және індетке қарсы іс-шаралар. Өндіріс жұмысшылары мен қызметкерлерін медициналық-санитарлық көмекпен қамтамасыз ету.

	чрезвычайной ситуации	Организация пунктов медицинской помощи, приемно-сортировочных, перевязочных, эвакуационных. Развертывание и организация работы этапа медицинской эвакуации, предназначенного для оказания квалифицированной медицинской помощи в чрезвычайной ситуации.
5	Организация санитарно-противоэпидемического обеспечения в чрезвычайных ситуациях	Принципы и задачи санитарно-противоэпидемического обеспечения населения в чрезвычайных ситуациях. Санитарно-противоэпидемические (профилактические) мероприятия в чрезвычайных ситуациях. Организация санитарно-противоэпидемических мероприятий по контролю и защите продуктов питания, пищевого сырья, воды и организация их санитарной экспертизы в чрезвычайных ситуациях. Мероприятия по локализации и ликвидации очагов массовых инфекционных заболеваний и очагов заражения биологическими агентами. Противоэпидемические мероприятия при работе больницы в чрезвычайных эпидемических ситуациях. Организация санитарно-противоэпидемических мероприятий в зонах чрезвычайных ситуаций. Организация управления деятельностью санитарно-эпидемиологической службы в чрезвычайных ситуациях.
6	Организация медицинского снабжения формирований и учреждений, предназначенных для медико-санитарного обеспечения населения в чрезвычайных ситуациях	Характеристика и классификация медицинского имущества. Учет медицинского имущества. Основы организации медицинского снабжения службы медицины катастроф. Подготовка аптечных учреждений к работе в чрезвычайных ситуациях. Управление обеспечением медицинским имуществом. Организация работы подразделений медицинского снабжения службы медицины катастроф в режиме повышенной готовности.
Итого: 32 часа		
Защита населения от поражающих факторов чрезвычайных ситуаций		
1	Организация защиты населения в чрезвычайных ситуациях	Основные принципы и способы защиты. Оповещение населения. Характеристика защитных сооружений. Характеристика средств индивидуальной защиты. Порядок обеспечения, накопления, хранения и выдачи средств индивидуальной защиты. Эвакуация населения. Организация радиационного, химического и бактериологического контроля. Режимы защиты (поведения) населения. Специальная обработка.

3.2 Примерный тематический план семинаров и практических занятий

№	Тема	Содержание
Организация и основы деятельности службы медицины чрезвычайных ситуаций		
1	Государственная система предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций	Предназначение, состав и основные функции Государственной системы по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Компетенция государственных органов в области чрезвычайных ситуаций – Правительства РК, уполномоченного органа в области чрезвычайных ситуаций, компетенция местных представительных и исполнительных органов в области чрезвычайных ситуаций. Роль, задачи и организационная структура Министерства по чрезвычайным ситуациям РК.
2	Задачи и основы организации Единой государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций	Общая характеристика чрезвычайных ситуаций. Медико-санитарные последствия чрезвычайных ситуаций. Определение, задачи, принципы построения и функционирования Единой государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Организация Единой государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Режимы функционирования Единой государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Задачи и состав сил и средств Единой государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Силы и средства ликвидации чрезвычайных ситуаций. Основные мероприятия по предупреждению и ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций Единой государственной системы предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций.
3	Медицинская сортировка пораженных (больных) в условиях чрезвычайной ситуации	Основы медицинской сортировки пораженных (больных) в условиях чрезвычайных ситуаций. Виды и алгоритмы сортировки. Специальные медицинские группы сортировки раненных в условиях чрезвычайных ситуаций. Связь при чрезвычайных ситуациях. Тriage.
4	Организация работы этапов медицинской эвакуации в зоне (районе)	Развертывание и организация работы этапа медицинской эвакуации, предназначенного для оказания первой врачебной помощи в чрезвычайной ситуации.

8	Төтенше жағдайлар кезінде эпидемиологиялық зерттеу жүргізу алгоритмдері	Төтенше жағдайлар кезіндегі эпидемиологияның рөлі. Дағдарыс кезінде деректермен жұмыс істеуді ұйымдастыру (жиналған деректердің типтері, шектелуі, өңдеу және оларды қолдану). Төтенше жағдайлар кезіндегі денсаулық сақтау көрсеткіштері. Шектету факторлары, бақылау жүйесі, халықаралық медициналық-санитариялық қаржылар. SPHERE жобасы. Төтенше жағдайлар кезіндегі эпидемиологиялық индикаторлар. Төтенше жағдайлар мен апаттар кезіндегі эпидемиологиядағы деректердің сапасы.
9	Дағдарыс жағдайында жаппай ақпарат жабдықтарымен жұмыс істеу	Потенциалдық қауіптілік туралы хабарландыру. Потенциалдық қауіптілік туралы хабарландыру принциптері. Төтенше жағдайлар кезінде қоғамды ақпараттандырудағы денсаулық сақтау секторының рөлі. Жаппай ақпараттандыру жабдықтарымен жүргізілетін байланыс.
10	Дағдарыс жағдайындағы тағам және тамақтандыру	Тағам тізбегіне әртүрлі апаттардың тигізетін салдары. Әртүрлі тамақтану бұзылыстарының түрлері және тамақтандыру бағдарламасы. Тағам қауіпсіздігі және оны тарату. Республикадағы мәселелерді анықтаудағы денсаулық сақтау секторының рөлі.
11	Төтенше жағдайлар кезінде уақытша қоныстану	Керекті шамалы көлемде (су, кәріз, азық-түлік, пана, электроэнергия, байланыстары бар) орын таңдау. Уақытша қоныстануды ұйымдастыру және әртүрлі министрліктердің рөлі мен міндеттері, оған жергілікті тұрғындардың ат салысуы. Келешекте Республикада назар аударатын елеулі мәселелерді анықтау.
12	Жаппай адам шығыны болатын жағдайларға ауруханалық мекемелердің дайындығы - 1	Төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет ету жоспары (The Gob Action Sheets). Ауруханалық мекемелердің қор (резервтік) жоспарлары. Ауруханалық мекемелерді бір жүйеге біріктіру. Негізгі қызметтерді үздіксіз қамтамасыз ету. Ауруханалық мекемелердің дәлсіздік анализі.
13	Жаппай адам шығыны болатын жағдайларға ауруханалық мекемелердің дайындығы - 2	Дағдарыс жағдайына аурухананың дайындығы жөніндегі бағдарламасы. Аурухананың қабылдау бөлімшесінде науқастарды іріктеуге жағдай жасау. Төтенше жағдайларда жұмыс істеу үшін медициналық және парамедициналық қызметкерлерді стандартталған түрде даярлау. Оқу жағатын жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.

14	Апаттар медицинасы қызметінде кадрларды даярлау	Апаттар медицинасы қызметі жұмысының ерекшеліктері және дәрігерлерінің кәсіби даярлығына қойылатын талаптар. Апаттар медицинасы қызметінде кадрларды даярлау жүйесі. Азаматтық қорғаныс медициналық қызметінің жеке құрамын даярлауды ұйымдастыру.
Жиыны: 196 сағат		

3.3 Тыңдарманның өзіндік жұмысы (ТӨЖ) жоспарының үлгісі

№	ТӨЖ мазмұны	
Төтенше жағдайлар медицинасы қызметінің іс-әрекеттерін ұйымдастыру және олардың негізі		
1	Апаттар медицинасы қызметі дәрігерінің көмекшісі ретінде жұмыс істеу.	
2	Санитариялық-эпидемиологиялық қызмет дәрігерінің көмекшісі ретінде жұмыс істеу.	
3	Еңбекке уақытша және тұрақты жарамсыздықты сараптау бойынша ДБК кабинетінде жұмыс істеу.	
4	Медициналық құжаттамаларды жүргізу.	
5	Медициналық іріктеуді жүргізу.	
Төтенше жағдайлардың зақымдайтын факторларынан халықты қорғау		
1	Зақым алған тұлғаға газтұтқыш (макта-дәке таңғыш, респиратор) кигізу.	
2	Дегазациялар жүргізу.	
3	Дозиметриялық бақылауды өткізу.	
4	Дезактивациялар жүргізу.	
5	Жеке дозиметрияны өткізу.	
6	Су, азық-түлік, жемшөптерге радиациялық бақылау өткізу.	
7	Ауаның, судың, тағамның күшті әсер ететін улы заттармен зарарланғандығына химиялық бақылау өткізу.	
8	Жедел жәрдем линиясының бригадасындағы дәрігердің көмекшісі ретінде науқастарға қызмет ету.	
9	Апаттар медицинасы қызметі дәрігерінің көмекшісі ретінде жұмыс істеу.	
Төтенше жағдайлардың салдарын жою кезінде халықты медициналық-санитариялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру		
1	Төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет ету жоспары (The Gob Action Sheets), ауруханалық мекемелердің қор (резервтік) жоспарлары.	
2	Дағдарыс жағдайына аурухананың дайындық Бағдарламасын өңдеу.	

3	Санитарно-противоэпидемические (профилактические) мероприятия в чрезвычайных ситуациях.
Итого: 4 часа	
Защита населения от поражающих факторов чрезвычайных ситуаций	
1	Классификация чрезвычайных ситуаций. Основные принципы и способы защиты населения в чрезвычайных ситуациях мирного и военного времени.
2	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера.
3	Медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий химических и радиационных аварий.
4	Медико-санитарное обеспечение в чрезвычайных ситуациях на транспортных и дорожно-транспортных объектах, при взрывах и пожарах.
Итого: 8 часов	
Организация медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций	
1	Основные принципы и способы защиты населения в чрезвычайных ситуациях мирного и военного времени.
2	Управление рисками и готовность к чрезвычайным ситуациям.
3	Медико-санитарные последствия чрезвычайных ситуаций.
4	Оперативное управление в условиях массового поражения. Оценка поражения и анализ потребностей (DANA).
5	Эпидемиологические методы и их использование при чрезвычайных ситуациях.
6	Международные медико-санитарные правила при чрезвычайных ситуациях.
7	Оценка пищевых потребностей и безопасности пищи при чрезвычайных ситуациях.
8	Подготовка лечебно-профилактического учреждения к работе в чрезвычайных ситуациях. Эвакуация лечебно-профилактических учреждений.
9	Эвакуация населения. Организация медико-санитарного обеспечения эвакуации населения.
Итого: 20 часов	

2 Распределение часов дисциплины

Переподготовка по специальности «Медицина чрезвычайных ситуаций и катастроф»

Дисциплины	Аудиторные часы			СРР
	всего	лекции	практические занятия	
Организация и основы деятельности службы медицины чрезвычайных ситуаций	36	6	30	18
Защита населения от поражающих факторов чрезвычайных ситуаций	108	18	90	54
Организация медико-санитарного обеспечения населения при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций	216	36	180	108
Общее кол-во часов	360	60	300	180

Повышение квалификации

Тематика	Аудиторные часы			СРР
	исего	лекции	практические занятия	
Актуальные проблемы медицины чрезвычайных ситуаций и катастроф	72	12	60	36

3 Примерный тематический план и содержание дисциплин переподготовки

3.1 Примерный тематический план лекций

№	Тема	Содержание
Организация и основы деятельности службы медицины чрезвычайных ситуаций		
1	Государственная система предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций. Лечение-эвакуационное обеспечение населения в чрезвычайных ситуациях.	
2	Основы медицинской сортировки пораженных (пострадавших) в условиях чрезвычайных ситуаций.	

3	Төтенше жағдайлардағы жұмысқа медициналық және парамедициналық қызметкерлерді стандарттық даярлау бойынша бағдарламаны өңдеуге қатысу.
4	Науқастарды іріктеуде ауруханаға (қабылдау бөлімшесіне) жағдай жасаудағы ұсыныстарды өңдеу.
5	Жедел жәрдемнің линиялық бригадасындағы дәрігердің көмекшісі ретінде науқастарға қызмет ету.
6	Апаттар медицинасы қызметі дәрігерінің көмекшісі ретінде жұмыс істеу.
7	Қабылдау бөлімшелерінде кезекшілік ету.
8	Бөлімшелерде кезекшілік ету.

4 Біліктілікті арттыру пәнінің тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

Төтенше жағдайлар мен апаттар медицинасының өзекті мәселелері

4.1 Дәрістердің тақырыптық жоспарының үлгісі

№	Тақырыбы
1	Төтенше жағдайлар медицинасы қызметінің іс-әрекеттерін ұйымдастыру және олардың негізі.
2	Бейбіт замандағы және соғыс уақытындағы төтенше жағдайларда халықты қорғаудың негізгі принциптері мен тәсілдері. Қауіп-қатер кезінде басқару және төтенше жағдайларға дайындық.
3	Жаппай зақымдану жағдайында оперативті басқарудың өзекті мәселелері. Зақымдануды бағалау және қажеттілік анализі (DANA).
4	Төтенше жағдайларды салдарын жою кезінде халықты медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз етуді ұйымдастырудың өзекті мәселелері.
Жиыны: 8 сағат	

4.2 Семинарлар мен практикалық сабақтардың тақырыптық жоспарының үлгісі және мазмұны

№	Тақырыбы	Мазмұны
Төтенше жағдайлар медицинасы қызметінің іс-әрекеттерін ұйымдастыру және олардың негізі		
1	Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру	Төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жою бойынша мемлекеттік жүйені тағайындау, оның құрамы мен атқаратын қызметтері.

	және оларды жоюдың мемлекеттік жүйесі	Төтенше жағдайлар аймағындағы мемлекеттік органдардың – ҚР Үкіметінің, төтенше жағдайлар аймағындағы уәкілетті, жергілікті және атқарушы органдардың құзыреті. ҚР төтенше жағдайлар бойынша Министрліктің рөлі, міндеттері және ұйымдық құрылымы.
2	Төтенше жағдайлар кезінде жаралыларды (науқастарды) медициналық іріктеу негізі	Төтенше жағдайлар кезінде жаралыларды (науқастарды) медициналық іріктеу негізі. Іріктеудің түрлері мен алгоритмдері. Төтенше жағдайлар кезінде жаралыларды іріктейтін арнайы медициналық топтар. Төтенше жағдайлар кезіндегі байланыс. Тriage (іріктеу).
3	Төтенше жағдайлар аймағында (өңірінде) медициналық эвакуация кезеңдерінің жұмысын ұйымдастыру	Төтенше жағдайларда алғашқы дәрігерлік жәрдем көрсетуге арналған медициналық эвакуация кезеңдерінің жұмысын ұйымдастыру және күшейту. Медициналық жәрдем көрсету, қабылдау-іріктеу, таңу, көшіру бөлімдерін ұйымдастыру. Төтенше жағдайларда білікті медициналық жәрдем көрсетуге арналған медициналық эвакуация кезеңдерінің жұмысын ұйымдастыру және күшейту.
4	Төтенше жағдайларда санитариялық-індетке қарсы қамтамасыз етуді ұйымдастыру	Төтенше жағдайларда санитариялық-індетке қарсы іс-шаралармен қамтамасыз ету принциптері мен міндеттері. Төтенше жағдайлардағы санитариялық-індетке қарсы (алдын алу) іс-шаралар. Төтенше жағдайларда тамақтандыруды бақылау, азық-түлікті, суды, тағамдық шикізаттарды қорғау бойынша санитариялық-індетке қарсы іс-шараларды ұйымдастыру және оларға санитариялық сараптау жүргізуді ұйымдастыру. Жұқпалы аурулардың және биологиялық агенттер жұқтырған көптеген ошақтардың орналасуын анықтау және оларды жою бойынша жүргізілетін іс-шаралар. Төтенше індетті жағдайлар кезінде аурухана жұмысында жасалынатын індетке қарсы іс-шаралар. Төтенше жағдайлар аймағында санитариялық-індетке қарсы іс-шараларды ұйымдастыру. Төтенше жағдайларда санитариялық-эпидемиологиялық қызметтің іс-әрекетімен басқаруды ұйымдастыру.
5	Іздестіру-құтқару қызметі	Іздестіру және құтқару кезіндегі қызметтің түрлері. Әртүрлі қатысушы жақтар (рөлі, міндеттері, потенциалы). Жергілікті қоғамдастықтың рөлі және олардың дайындығы. Денсаулық сақтау секторының

- особенности патологии при массовых поражениях в чрезвычайных ситуациях (особенности хирургической и терапевтической патологии, особоопасные инфекции, психические поражения в чрезвычайных ситуациях);
- принципы управления рисками и готовности к чрезвычайным ситуациям;
- особенности оперативного управления в условиях массового поражения. Оценка поражения и анализ потребностей (DANA);
- международные медико-санитарные правила при чрезвычайных ситуациях;

уметь:

- составлять план реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций (The Gob Action Sheets);
- проводить анализ уязвимости больничного учреждения в условиях чрезвычайных ситуаций;
- анализировать медицинскую обстановку в очагах чрезвычайных ситуаций;
- проводить медицинскую и эвакотранспортную сортировку (триаж);
- организовать и проводить противоэпидемические мероприятия в очагах чрезвычайных ситуациях;
- осуществлять медицинское обеспечение населения в очагах чрезвычайных ситуациях (оказание всех видов медицинской помощи, на этапах медицинской эвакуации с последующей эвакуацией по назначению);

владеть навыками:

- проведения дозиметрического контроля;
- проведения индивидуальной дозиметрии;
- проведения медицинской сортировки;
- надевания противогаза (ватно-марлевой повязки, респиратора) на пораженного;
- проведения дегазации;
- проведения дезактивации;
- иммобилизации поврежденной области;
- наложения асептических и окклюзионных повязок;
- проведения медицинской и эвакотранспортной сортировки (триаж);
- составления плана реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций.

- эвакуации с последующей эвакуацией по назначению);
- осуществлять медицинское обеспечение эвакуируемого населения;
- организовывать лечебно-эвакуационное обеспечение пораженного населения;

владеть навыками:

- диагностики и оказания первой и неотложной помощи при угрожающих жизни состояниях;
- проведения дозиметрического контроля;
- проведения индивидуальной дозиметрии;
- проведения медицинской сортировки;
- надевания противогаса (ватно-марлевой повязки, респиратора) на пораженного;
- проведения дегазации;
- проведения дезактивации;
- иммобилизация поврежденной области;
- наложения асептических и окклюзионных повязок;
- проведения медицинской и эвакуационной сортировки (триаж);
- составления плана реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций.

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ

Цель дисциплины: представление целостной системы организации и проведения медико-санитарного обеспечения при условиях чрезвычайных ситуаций.

Задачи дисциплины:

- изучить способы решения актуальных проблем медицины чрезвычайных ситуаций и катастроф;
- научить применять принципы организации и ведения гражданской обороны;
- уметь организовать медико-санитарное обеспечение при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций.

Слушатель должен знать:

- организацию медицинского обеспечения населения в чрезвычайных ситуациях (лечебноэвакуационное обеспечение населения, медицинская сортировка, планирование мероприятий по гражданской обороне и чрезвычайных ситуациях, медицинское обеспечение эвакуированного населения, подготовка больниц к массовому приему пораженных из очага ЧС, медицинское снабжение, организация службы крови);
- способы и методы защиты населения в очагах чрезвычайных ситуациях (инженерная защита, индивидуальная защита, санитарногигиенические мероприятия в очагах чрезвычайных ситуаций, способы ведения разведки – химической, радиационной, бактериологической);

		рөлі мен дайындығы. UN INSARAG ұсыныстары. Халықаралық жәрдем. Издестіру және құтқару бойынша команда құру.
6	Химиялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Қауіпті апаттық химиялық заттардың жіктемесі және қысқаша сипаттамасы. Химиялық апат ошақтарын анықтау және олардың сипаттамасы. Химиялық жағдайын бағалау туралы түсінік. Химиялық апаттар салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі.
7	Радиациялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Радиациялық апаттардың жіктемесі және қысқаша сипаттамасы. Сәулелену салдарының қысқаша медициналық сипаттамасы. Жіті және созылмалы сәулесок аурулары туралы түсінік. Радиациялық апаттардың салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі.
8	Көлік және жол-көлік нысанындағы төтенше жағдайларда медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Көлік және жол-көлік нысанындағы төтенше жағдайлардың сипаттамасы. Жарылыс және өрт қауіпі бар төтенше жағдайлардың сипаттамасы. Көлік және жол-көлік нысанындағы, жарылыс пен өрт кездеріндегі төтенше жағдайларда медициналық-санитариялық көмекпен қамтамасыз ету негізі. Лаңкестік әрекеттер мен жергілікті қарулы қақтығыстар кездерінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету ерекшеліктері.
9	Табиғи сипаты бар (дүлей апат) төтенше жағдайлар кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз ету	Жер сілкіну сипаттамасы. Жер сілкіну салдарын жою кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру негізі. Топан су басу. Борандар, дауылдар, циклондар, құйындар. Сел тасқындары, қар көшкіндері. Орман және алқап өрттері. Табиғи апаттардың салдарын жою кезіндегі медициналық-санитариялық қамтамасыз ету негізі.
10	Ядролық зақымдану ошағында медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастырудың негізі	Радиоактивті ластану аймағының сипаттамасы. Ядролық зақымдану ошағындағы санитариялық шығындардың мүмкін болатын көлемі және құрылымы. Жаппай зақымдану ошағында Азаматтық қорғаныс күшін топтастыруды ұйымдастыру. Ядролық зақымдану ошағында алғашқы медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру. Ядролық зақымдану ошағында мамандандырылған медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру.

11	Қауіп-қатерлер кезінде басқару және төтенше жағдайларға дайындық - 1	Республиканың басты сипаттамасы: республикадағы апаттар мен төтенше жағдайлар оқиғалары, республикаға және халыққа төндіретін потенциалдық қауіптіліктер. Төтенше жағдайлар мен азаматтық қорғаныс аймағындағы қоғамдық және құқықтық қатынастарды, ұйымдар мен азаматтардың құқығы мен міндеттерін төтенше жағдайлардан алдын ала сақтандыру және оларды жою бойынша жүргізілетін іс-шаралардың жұмысын реттейтін ҚР қазіргі заңдары.
12	Қауіп-қатерлер кезінде басқару және төтенше жағдайларға дайындық - 2	Жергілікті тұрғындарға қатынасты қауіп-қатерлер кезінде басқару. Төтенше жағдайларда қоғамдық қауіпсіздіктің және іс-әрекетті басқарудың тұжырымдамалық базасы. Қауіп-қатерлер кезінде басқару үдерісі. Дәлсіздік анализі. Төтенше жағдайларға дайындық бағдарламасы және оның компоненттері. Оны жүзеге асыруды шектейтін мәселелер мен факторларды анықтау.
13	Азаматтық қорғаныс медициналық қызметінің міндеттері мен ұйымдық құрылымы	ҚР төтенше жағдайларды жою күштері мен жабдықтары. Ұйымның міндеттері, принциптері және Азаматтық қорғанысты жүргізу. Азаматтық қорғаныс медициналық қызметін ұйымдастыру міндеттері мен негізі
14	Көшіру кезінде медициналық-санитариялық қамтамасыз етуді ұйымдастыру	Жалпы жағдайы. Халықты көшіру кезінде медициналық жәрдем көрсетуді ұйымдастыру. Халықты көшіру және оларды орналастыру (жайғастыру) кезінде жүргізілетін санитариялық-гигиеналық және індетке қарсы іс-шаралар. Өндіріс жұмысшылары мен қызметкерлерін медициналық-санитарлық көмекпен қамтамасыз ету.
15	Төтенше жағдайлар кезінде эпидемиологиялық зерттеу жүргізу алгоритмдері	Төтенше жағдайлар кезіндегі эпидемиологияның рөлі. Дағдарыс кезінде деректермен жұмыс істеуді ұйымдастыру (жиналған деректердің типтері, шектелуі, өңдеу және оларды қолдану). Төтенше жағдайлар кезіндегі денсаулық сақтау көрсеткіштері. Шектету факторлары, бақылау жүйесі, халықаралық медициналық-санитариялық ережелер. SPHERE жобасы. Төтенше жағдайлар кезіндегі эпидемиологиялық индикаторлар. Төтенше жағдайлар мен апаттар кезіндегі эпидемиологиялық деректер.

- организацию медицинского обеспечения населения в чрезвычайных ситуациях (лечебно-эвакуационное обеспечение населения, медицинская сортировка, планирование мероприятий по гражданской обороне и чрезвычайных ситуациях, медицинское обеспечение эвакуированного населения, подготовка больниц к массовому приему пораженных из очага ЧС, медицинское снабжение, организация службы крови);
- способы и методы защиты населения в очагах чрезвычайных ситуаций (инженерная защита, индивидуальная защита, санитарно-гигиенические мероприятия в очагах чрезвычайных ситуаций), способы ведения разведки – химической, радиационной, бактериологической);
- медикотактическую характеристику очагов чрезвычайных ситуациях (стихийные бедствия – землетрясения, наводнения, сели, лавины, природные пожары; техногенные аварии и катастрофы – радиационные, химические, транспортные, энергетические, пожары и взрывы; экономические и социально-политические – терроризм, эпидемии, эпизоотии, эпифитотии, голод и другие);
- особенности патологии при массовых поражениях в чрезвычайных ситуациях (особенности хирургической и терапевтической патологии, особоопасные инфекции, психические поражения в чрезвычайных ситуациях);
- принципы управления рисками и готовности к чрезвычайным ситуациям;
- особенности оперативного управления в условиях массового поражения. Оценка поражения и анализ потребностей (DANA);
- международные медико-санитарные правила при чрезвычайных ситуациях;

уметь:

- планировать и организовывать работу лечебно-профилактических учреждений, центров медицины катастроф, формирований службы медицины катастроф при чрезвычайных ситуациях;
- организовывать развертывание и работу больниц при массовых поступлениях пораженных (из очагов СДЯВ, радиационных аварий, эпид. очагов, других очагов в результате производственных и транспортных катастроф, при террористических актах);
- осуществлять мероприятия по повышению устойчивости работы объекта здравоохранения в чрезвычайных ситуациях;
- составлять план реагирования больничного учреждения при условиях чрезвычайных ситуаций (The Gob Action Sheets);
- проводить анализ уязвимости больничного учреждения в условиях чрезвычайных ситуаций;
- анализировать медицинскую обстановку в очагах чрезвычайных ситуациях;
- проводить медицинскую и эвакуатранспортную сортировку (триаж);
- организовать и проводить противоэпидемические мероприятия в очагах чрезвычайных ситуаций;
- осуществлять медицинское обеспечение населения в очагах чрезвычайных ситуациях (оказание всех видов медицинской помощи, на этапах медицинской

1 Пояснительная записка

Введение.

На территории Казахстана представлен почти весь комплекс природных и техногенных бедствий, которые приводят к тяжелым медико-санитарным потерям. В чрезвычайных ситуациях объем работы по медико-санитарному обеспечению населения, в том числе содержание лечебно-эвакуационных, санитарно-противоэпидемических и других мероприятий, определяются не столько медицинскими показаниями, сколько сложившимися в результате чрезвычайной ситуации конкретными условиями: количеством поступающих на этапы медицинской эвакуации пораженных и их состоянием, количеством и квалификацией врачей, наличием средств для эвакуации пораженных и лечебно-профилактических учреждений в районе ЧС, состоянием их оснащенности, наличием резерва медицинского имущества и др.

Важное значение имеет готовность медицинского персонала организаций здравоохранения к возникновению чрезвычайных ситуаций, как на уровне города, региона, так и в самой организации.

ПЕРЕПОДГОТОВКА

Цель дисциплины: переподготовка (специализация) врачей по специальности «медицина чрезвычайных ситуаций и катастроф».

Задачи дисциплины:

- научить эффективно и квалифицированно оказывать медицинскую помощь населению, учитывая физические, психологические, социальные и культурные факторы;
- научить применять принципы менеджмента к организации и осуществлению медицинской помощи населению в условиях чрезвычайных ситуаций;
- закрепить навыки работы в команде и лидерские качества;
- привить соответствующие коммуникативные навыки, соблюдая принципы медицинской этики при общении с пациентами, населением, взаимодействии с коллегами;
- привить способности применять научные достижения медицины и внедрять современные организационные, лечебно-диагностические технологии в своей профессиональной деятельности.

Конечные результаты обучения

Слушатель должен

знать:

- основные принципы организации службы медицины катастроф Республики Казахстан, ее структуру (республиканские и территориальные центры медицины катастроф, формирования);
- организационную структуру медицинской службы гражданской обороны;
- принципы организации взаимодействия службы медицины катастроф с другими службами (медицинские службы министерств и ведомств);

16	Дағдарыс жағдайында жаппай ақпарат жабдықтарымен жұмыс істеу	Потенциалдық қауіптілік туралы хабарландыру. Потенциалдық қауіптілік туралы хабарландыру принциптері. Төтенше жағдайлар кезінде қоғамды ақпараттандырудағы денсаулық сақтау секторының рөлі. Жаппай ақпараттандыру жабдықтарымен жүргізілетін байланыс.
17	Дағдарыс жағдайындағы тағам және тамақтандыру	Тағам тізбегіне әртүрлі апаттардың тигізетін салдары. Әртүрлі тамақтану бұзылыстарының түрлері және тамақтандыру бағдарламасы. Тағам қауіпсіздігі және оны тарату. Республикадағы мәселелерді анықтаудағы денсаулық сақтау секторының рөлі. Төтенше жағдайлар кезінде тамақтандыруды ұйымдастырудың санитариялық-эпидемиологиялық бақылау негізі.
18	Төтенше жағдайлар кезінде уақытша қоныстану	Керекті шамалы көлемде (су, кәріз, азық-түлік, пана, электроэнергия, байланыстары бар) орын таңдау. Уақытша қоныстануды ұйымдастыру және әртүрлі министрліктердің рөлі мен міндеттері, оған жергілікті тұрғындардың ат салысуы. Келешекте Республикада назар аударатын елеулі мәселелерді анықтау.
19	Жаппай адам шығыны болатын жағдайларға ауруханалық мекемелердің дайындығы -1	Төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет ету жоспары (The Gob Action Sheets). Ауруханалық мекемелердің қор (резервтік) жоспарлары. Ауруханалық мекемелерді бір жүйеге біріктіру. Негізгі қызметтерді үздіксіз қамтамасыз ету. Ауруханалық мекемелердің дәлсіздік анализі.
20	Жаппай адам шығыны болатын жағдайларға ауруханалық мекемелердің дайындығы -2	Дағдарыс жағдайына аурухананың дайындық бағдарламасы. Аурухананың қабылдау бөлімшесінде науқастарды іріктеуге жағдай жасау. Төтенше жағдайларда жұмыс істеу үшін медициналық және парамедициналық қызметкерлерді стандартталған түрде даярлау. Оқу жаттығу жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.
Жиыны: 64 сағат		

4.3 Тынғарманның өзіндік жұмысы (ТӨЖ) жоспарының үлгісі

№	ТӨЖ мазмұны
1	Апаттар медицинасы қызметі дәрігерінің көмекшісі ретінде жұмыс істеу.
2	Қабылдау бөлімшесінде кезекшілік ету.

3	Интенсивті терапия мен реанимация палаталарында жұмыс істеу.
4	Төтенше жағдайлар кезінде ауруханалық мекемелердің әрекет ету жоспары (The Gob Action Sheets), ауруханалық мекемелердің қор (резервтік) жоспарлары.
5	Дағдарыс жағдайына аурухананың дайындық Бағдарламасын өңдеу.
6	Төтенше жағдайлардағы жұмысқа медициналық және парамедициналық қызметкерлерді стандарттық даярлау бойынша бағдарламаны өңдеуге қатысу.
7	Әртүрлі төтенше жағдайлар кезінде тамақтандыру бағдарламасын құру.
8	Дозиметриялық бақылауды өткізу.
9	Жеке дозиметрияны өткізу.
10	Су, азық-түлік, жемшөптерге радиациялық бақылау өткізу.
11	Ауаның, судың, тағамның улы заттармен зарарланғандығына химиялық бақылау өткізу.
12	Медициналық іріктеуді жүргізу.
13	Зақым алған тұлғаға газтұтқыш (мақта-дәке таңғыш, респиратор) кигізу.
14	Дегазациялар жүргізу.
15	Дезактивациялар жүргізу.

5 Оқу және оқыту әдістері

- **Дәрістер:** шолу, проблемалық.
- **Семинарлар мен практикалық сабақтар:** шағын топтармен жұмыс жасау, пікірталас, презентация, кері байланыс, ғылыми-практикалық конференцияларды ұйымдастыру апаттар медицинасы қызметінің әртүрлі бөлімшелерінде жұмыс істеу, аурухананың қабылдау бөлімшесіндегі, реанимациялық палаталардағы жұмыстарға қатысу.
- **Тыңдарманның өзіндік жұмысы (ТӨЖ):** емдеу-алдын-алу мекемелерінің әртүрлі бөлімшелерінде, апаттар медицинасы орталығында жұмыс істеу, ғылыми-оқу әдебиеттерімен және бақылау-өлшеу құралдарымен жұмыс істеу, оқу-клиникалық орталықта фантом мен муляждарда машықтарды бекіту.

6 Клиникалық база

Стационарлардың қабылдау бөлімі, жедел және шұғыл жәрдем станциясы, апаттар медицинасы орталығы, стационарлардың анестезиологиялық және реанимациялық бөлімшелері.

СОДЕРЖАНИЕ

1. Пояснительная записка	30
2. Распределение часов дисциплины	34
3. Примерный тематический план и содержание дисциплин переподготовки	34
4. Примерный тематический план и содержание дисциплин повышения квалификации	43
5. Методы обучения и преподавания	48
6. Клиническая база	49
7. Список рекомендуемой литературы	50

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАНА И ВНЕСЕНА Республиканским центром инновационных технологий медицинского образования и науки.

2 ВВЕДЕНА ВПЕРВЫЕ.

3 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА разработана в соответствии со стандартом дополнительного образования 2009 г. по специальности «Медицина чрезвычайных ситуаций и катастроф».

4 ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА утверждена приказом и.о. Министра здравоохранения РК № 916 от 23 ноября 2010 г.

7 Ұсынылатын әдебиеттердің тізімі

1. Медицина катастроф. И.И. Сахно, В.И. Сахно.
2. Неотложные состояния, диагностика и лечение. Е.И. Чазов.
3. Handbook «Public health and emergency management” WHO Regional Office for Europe.
4. Environmental Health. WHO Guidelines.
5. Пособие в помощь слушателям Республиканских курсов повышения квалификации руководящего состава в области ЧС и ГО. – Алматы, 2008.

Министерство здравоохранения Республики Казахстан

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Специальность:

**МЕДИЦИНА ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ
И КАТАСТРОФ**

Астана 2010